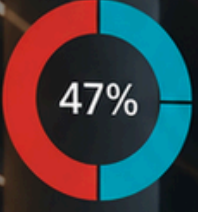

ANKOS

YAPAY ZEKÂ ARAŞTIRMA GRUBU

Geleceği birlikte
şekillendiriyoruz

Araştır. | İş birliği | Etik | Adalet

Bilg., adaletin
en güçlü ışığıdır.

ANKOS
3. Yapay Zekâ
Çalıştayı

BU SAYIDA:

3. YAPAY ZEKÂ ÇALIŞTAYI ÇIKTILARI,
KÜTÜPHANELER TEZÂHÜR VE AI TESPİT
DAVALARI!

Misyonumuz

Yapay zekâ çağında
adil, şeffaf ve güvenilir bir akademi için;

Ortak Akıl

Etik

Dayanışma

Güvenilirlik

Geleceği birlikte üretmek bizimle mümkün.

MAYIS-HAZİRAN 2026 E-BÜLTENİ

11. SAYI

İçindekiler

1

Bizden Haberler

6

Yapay Zekâ Üniversite Kütüphanecilerinin Mesleki Tatminini Azaltır mı?

Tuğba KOÇER

11

Yapay Zekâ Tespitinin Peşinde: Akademi Merceği

Cansu AÇIKALIN

17

Yapay Zekâ Gündemi

19

Yapay Zekâ Okuma Listesi

21

Yapay Zekâ Sözlüğü

23

Yapay Zekâ ve Kütüphane Ajandası

25

Bulmaca

26

Podcast

Bülten Adı: ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu E-Bülteni

Yayın Sıklığı: İki ayda bir

Yayın Sahibi: ANKOS Derneği

Yayın Kurulu: ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu

Bu bültende yer alan tüm içerikler ANKOS Derneği'ne aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz veya yayınlanamaz.

DAP Yapı İ Ofis Merkez Mah.
Kağıthane Cad. No:3 Ofis No: 58
Kağıthane / İstanbul
yz@ankos.org.tr
<https://ankos.org.tr/tr>

BU SAYIDA

Değerli Meslektaşlarımız,

ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu E-Bülteni'nin Mayıs–Haziran 2026 tarihli 11. sayısıyla yeniden sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyuyoruz.

Yapay zekânın yükseköğretim ve akademik kütüphaneler üzerindeki etkileri her geçen gün daha görünür hâle gelirken, bu sayımızda hem mesleki uygulamalara hem de uluslararası gelişmelere ışık tutan güncel içerikleri bir araya getirdik.

Bu sayımızın öne çıkan başlıklarından biri, İstanbul Bilgi Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen ANKOS 3. Yapay Zekâ Çalıştayı. "Üniversite Kütüphanelerinde Yapay Zekâ: Yetkinlik, İş Birliği ve Etik" temasıyla düzenlenen çalıştayı çıktılar, katılımcı değerlendirmeleri ve öne çıkan mesajlarıyla bu önemli buluşmayı sizlere aktarıyoruz.

Araştırma yazılarımızda ise iki güncel konu öne çıkıyor. Tuğba Koçer, yapay zekânın üniversite kütüphanecilerinin mesleki tatmini üzerindeki olası etkilerini literatür ışığında değerlendirirken; Cansu Açıkalın, "Yapay Zekâ Tespitinin Peşinde: Akademi Merceği" başlıklı yazı dizisinin ilk bölümünde, yapay zekâ tespit araçlarının uluslararası ölçekte yol açtığı dikkat çekici öğrenci ve kurum vakalarını hukuki ve etik boyutlarıyla ele alıyor.

Her sayımızda olduğu gibi bu sayıda da dünyadan yapay zekâ gündemini, akademik kütüphaneler için öne çıkan rapor, kitap ve makale önerilerini, güncel etkinlik takvimini ve yapay zekâ alanında öne çıkan kavramları içeren sözlük bölümümüzü sizlerle buluşturuyoruz. Ayrıca bir önceki sayımızın podcast kaydına ve keyifle çözebileceğiniz bulmacamıza da bültenimizde yer verdik.

Yapay zekâ çağında bilgi profesyonellerinin değişen rollerini birlikte keşfetmeye, deneyimlerimizi paylaşmaya ve ortak öğrenme kültürünü güçlendirmeye katkı sunmayı sürdürüyoruz.

İlgiyle okuyacağınızı umuyor, katkı sağlayan tüm yazarlarımıza ve emeği geçen çalışma grubu üyelerimize teşekkür ediyor; sizleri bültenimizin sayfalarıyla baş başa bırakıyoruz.

ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu

ANKOS 3. Yapay Zekâ Çalıştayı: "Üniversite Kütüphanelerinde Yapay Zekâ" Temasıyla Gerçekleştirildi.

Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS) tarafından kütüphanecilik mesleğinin geleceğini şekillendirmek amacıyla düzenlenen ANKOS 3. Yapay Zekâ Çalıştayı, 23 Haziran 2026 tarihinde İstanbul Bilgi Üniversitesi ev sahipliğinde başarıyla gerçekleştirildi. İstanbul Bilgi Üniversitesi santralistanbul Kampüsü Mahkeme Salonu'nda düzenlenen etkinlik, Türkiye'nin dört bir yanından kütüphane yöneticileri ve bilgi profesyonellerinin yoğun katılımıyla yüz yüze tamamlandı.

Bu yıl "Üniversite Kütüphanelerinde Yapay Zekâ: Yetkinlik, İş Birliği ve Etik" ana temasıyla kapılarını açan çalıştayda, yapay zekâ teknolojilerinin akademik kütüphanelere entegrasyonu tüm boyutlarıyla masaya yatırıldı. Açılış konuşmalarının ardından başlayan oturumlarda, mesleki geleceği yakından ilgilendiren kritik başlıklar kapsamlı tartışmalarla ele alındı.

Çalıştay boyunca, yapay zekâ çağında kütüphanecilerin ve bilgi profesyonellerinin edinmesi gereken yeni roller ile dijital beceriler tartışılırken, bu dönüşümün mesleki yetkinliklere yansımaları derinlemesine analiz edildi. Araştırma süreçlerinde yapay zekâ destekli araçların kullanım sınırları, intihal analizi ve etik sorumluluklar gibi konular, etik standartlar ve şeffaflık çerçevesinde değerlendirildi. Ayrıca, kütüphane hizmetlerinde yenilikçi araçların seçimi, değerlendirilme kriterleri ve yapay zekâ ajanlarıyla çalışma modelleri gibi operasyonel süreçler üzerinde duruldu. Etkinlik, üniversite kütüphanelerinde halihazırda hayata geçirilen başarılı yapay zekâ entegrasyonlarının ve iyi uygulama örneklerinin paylaşıldığı verimli bir deneyim aktarımına sahne oldu.

ANKOS Yapay Zeka Çalışma Grubu üyelerinin gerçekleştirdiği kapsamlı sunumlar ve ortaya koydukları vizyoner yaklaşımlar, kütüphanelerin bu yeni döneme nasıl adapte olabileceğine dair somut bir rehber niteliğindeydi. Çalışma grubu üyelerinin teorik ve pratik birikimlerini aktardığı bu oturumlar, katılımcılar arasında büyük ilgi uyandırdı ve geniş çaplı fikir alışverişlerine zemin hazırladı.

Sadece teknik sunumlarla sınırlı kalmayıp, paydaşların aktif katılımıyla dinamik bir platforma dönüşen etkinlikte; kütüphane yöneticileri, bilgi profesyonelleri ve akademisyenler çalıştayın sektöre sağladığı katkıları ve edindikleri izlenimleri şu sözlerle paylaştılar:

Selma Yazıcı

Balıkesir Üniversitesi

ANKOS ve İstanbul Bilgi Üniversitesi iş birliğiyle gerçekleştirilen "Üniversite Kütüphanelerinde Yapay Zekâ: Yetkinlik, İş Birliği ve Etik" temalı 3. Yapay Zekâ Çalıştayı, mesleğimizin geleceğine dair önemli fikirlerin paylaşıldığı, ilham verici ve verimli bir buluşma oldu.

Çalıştay boyunca yapay zekânın akademik kütüphanelere etkileri farklı boyutlarıyla ele alınırken, yalnızca teknolojik gelişmeler değil, aynı zamanda etik sorumluluklar, mesleki yetkinlikler ve kurumsal dönüşüm süreçleri de kapsamlı biçimde değerlendirildi. Özellikle açık araştırma ekosistemi, koleksiyon geliştirme süreçlerinde yapay zekâ kullanımı, intihal ve yapay zekâ tespit araçları ile farklı kurumlarda hayata geçirilen uygulama örnekleri, katılımcılar için son derece değerli bir bilgi paylaşım ortamı oluşturdu.

Sunumların her biri farklı bakış açıları ve deneyimler sunarak yapay zekânın kütüphane hizmetlerine entegrasyonunda karşılaşılan fırsatları ve zorlukları görünür kıldı. Paylaşılan iyi uygulama örnekleri ise kurumlarımızda yürütebileceğimiz yeni çalışmalar için yol gösterici nitelikteydi. Çalıştayı en önemli kazanımlarından biri de meslektaşlarımız arasında iş birliğini güçlendirmesi ve ortak öğrenme kültürünü desteklemesi oldu.

Yapay zekâ alanındaki gelişmeleri yakından takip eden, bu konuda araştırma yapan ve deneyimlerini paylaşan meslektaşlarımızı dinlemek; mesleğimizin değişime uyum sağlama konusundaki gücünü ve dinamizmini bir kez daha ortaya koydu. Özellikle genç bilgi profesyonelleri açısından bu tür etkinliklerin umut verici ve motive edici olduğunu düşünüyorum.

Bu başarılı organizasyonun gerçekleşmesinde emeği geçen başta ANKOS Yönetimi, ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu ve ev sahibi İstanbul Bilgi Üniversitesi ekibi olmak üzere tüm konuşmacılara, düzenleme kuruluna ve katkı sunan meslektaşlarımıza teşekkür ederim.

Burcu Bulut
İstanbul Teknik
Üniversitesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi ev sahipliğinde ve ANKOS iş birliğiyle düzenlenen “Üniversite Kütüphanelerinde Yapay Zekâ: Yetkinlik, İş Birliği ve Etik” temalı 3. Yapay Zekâ Çalıştayı 23 Haziran 2026 tarihinde santralistanbul Kampüsü’nde gerçekleştirildi. Farklı kurumlardan bilgi profesyonellerini bir araya getiren bu değerli etkinlik, mesleğimizin dönüşümünü ortak akılla değerlendirmek adına harika bir fırsat sundu.

Etkinlik boyunca; yapay zekânın (YZ) açık araştırma ekosistemi üzerindeki etkileri başta olmak üzere mesleğimize ve iş akışlarımıza yansımaları yetkinlikler, sorumluluklar ve sınırlılıklar bağlamında kapsamlı bir şekilde ele alındı. Koleksiyon geliştirme sürecinde YZ uygulamalarının değerlendirilme yöntemleri, ortaya çıkan yeni etik sorunlar, mevcut uygulamaların (Turnitin, iThenticate, intihalnet) YZ tespit etme çözümleri ve farklı kurumlardaki iyi

uygulama örnekleri meslektaşlarımızın yetkin sunumlarıyla aktarıldı. Bu paylaşımlar, hepimize kendi kütüphanelerimiz için yeni fikirler ve ilham verici sorular kazandırdı.

Mesleki dayanışmamızı güçlendiren bu verimli organizasyon için başta ANKOS Yapay Zekâ Araştırma Grubu ve ev sahibi İstanbul Bilgi Üniversitesi olmak üzere, emeği geçen ve katkı sunan tüm meslektaşlarıma teşekkür ederim. Birlikte öğrenmeye ve gelişmeye devam etmek dileğiyle.

ANKOS ve Bilgi Üniversitesi Kütüphane ve Elektronik Kaynaklar Daire Başkanlığı işbirliği ile düzenlenen 3. ANKOS Yapay Zekâ Çalıştayı için öncelikle tüm organizasyon ekibine ve ev sahibi ekibe sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bu çalıştay bir çok meslektaşımızda yeni ufuklar açacak, heyecan verici uygulamaların yayılımını sağlayacak bir niteliğe sahipti. Yapay zekâ ile ilgili yapılan sorunlar ve çözümler paylaşımları, dikkat edilmesi gereken önemli noktaları göz önüne çıkarırken, iyi uygulama örnekleri ise resmen bir yol gösterici niteliğindeydi.

Bu çalıştayda yapılan sunumların bazıları tekrar ediyor gibi görünse de aslında detaylarında her birinin farklı odağı vardı. Kendi adıma daha çalıştay bitmeden bir takım süreçlerin planlanması için gerekli toplantıları organize ettiğim yüksek verimlilikle geçirdiğim bir çalıştay oldu.

Tüm bu güzelliklere ek olarak mesleğimizin profesyonellerinin çağa ayak uydurduğunu, ANKOS gibi öncü bir meslek örgütünün bu çalışmalara verdiği desteği görmek bizler ve özellikle genç meslektaşlar için umut vericidir.

Bir kez daha başta ANKOS Başkanı Sayın İsmail Çetinkaya, Bilgi Üniversitesi Kütüphane ve Elektronik Kaynaklar Direktörü Sayın Dr. Sami Çuhadar olmak üzere tüm emeği geçenlere teşekkürlerimi sunarım.

Sezgin Yılmaz
Beykoz Üniversitesi

Zeynep Özcan
İstanbul Arel
Üniversitesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin ev sahipliğinde, ANKOS iş birliğiyle gerçekleştirilen 3. Yapay Zekâ Çalıştayı, üniversite kütüphanelerinin yapay zekâ çağındaki konumunu yeniden değerlendirmek ve geleceğe ilişkin ortak bir bakış açısı geliştirmek adına oldukça değerli bir buluşma oldu. Gün boyunca süren oturumlarda; yapay zekanın araştırma süreçlerine etkisinden bilgi hizmetlerine, etik boyutlardan kütüphanecilik mesleğinin değişen yetkinliklerine kadar pek çok konu farklı yönleriyle ele alındı.

İstanbul Arel Üniversitesi Kütüphanesi olarak yapay zekâ odaklı sürdürdüğümüz dijital dönüşüm, açık bilim, bibliyometri çalışmalarının alandaki gelişmeler ile paralel ilerlediğini görmek ise ayrıca motive ediciydi. Yürüttüğümüz çalışmaların doğru bir zeminde şekillendiğini görmek, geleceğe yönelik planlarımız açısından da bizlere önemli bir kazanım sağladı.

Çalıştay boyunca öne çıkan en önemli noktalardan biri, üniversite kütüphanelerinin artık yalnızca bilgiye erişim sağlayan merkezler olarak değil; araştırma, öğrenme ve bilimsel üretim süreçlerinde aktif rol üstlenen stratejik paydaşlar olarak değerlendirilmesi gerektiği idi. Yapay zekanın kütüphaneler için uzak bir gelecek senaryosu olmaktan çıktığı bugünlerde biz kütüphaneciler için yeni bir hizmet ve çalışma ekosistemi oluşturduğu düşüncesi ise çalıştayan en güçlü mesajlarından birisi oldu.

İstanbul Bilgi Üniversitesi ev sahipliğinde ANKOS 3. Yapay Zekâ Çalıştayı, "Üniversite Kütüphanelerinde Yapay Zekâ: Yetkinlik, İş Birliği ve Etik" temasıyla gerçekleştirildi. Çalıştay, yapay zekânın üniversite kütüphanelerinde giderek artan etkisini farklı yönleriyle ele alan bilgi, deneyim ve iyi uygulama örneklerinin paylaşıldığı önemli bir mesleki buluşma oldu.

Program kapsamında üniversitelerin yapay zekâ politikaları, dünyadan iyi uygulama örnekleri, yapay zekâ araçlarının seçimi ve değerlendirilmesi, sohbet botları, yapay zekâ ajanları, etik ilkeler ve araştırma süreçlerinde şeffaflık gibi güncel konular ele alınarak tartışıldı. Yaklaşık 70 farklı üniversiteden 120'den fazla kütüphanecinin bir araya gelmesi, yapay zekâ araçlarının kütüphane hizmetlerinde güvenilir, etik ve sürdürülebilir biçimde nasıl kullanılabileceğine ilişkin ortak bir bakış açısının gelişmesine katkı sağlamıştır.

Çalıştayda İbn Haldun, Bilgi, MEF, Kadir Has Üniversiteleri ile İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Kütüphanelerindeki yapay zekâ uygulamalarına yönelik Yapay Zekâ Merkezleri ve uygulamaları örnek olarak gösterilmiştir. Söz konusu kütüphaneler yapay zekâ alanındaki gelişmeleri abone oldukları yapay zekâ araçları ve kütüphane hizmetlerine yönelik geliştirdikleri sohbet botları ve GPT'ler ile hizmetlerine farkındalık katmaktadır.

Merve Dirken
İbn Haldun
Üniversitesi

Aynı zamanda bu çalışmalar ile etik, güvenilir ve kullanıcı odaklı bir hizmet anlayışının gelişmesine yönelik çalışmalar da yapmaktadır.

Çalıştayın önemli çıktılarından biri yeni teknolojilerin kütüphane hizmetlerine yansıtılması, bu teknolojileri doğru yöntemlerle kullanılması, etik ilkelerin benimsenmesi ve kullanıcı gereksinimlerinin merkeze alınması için kütüphanecilerin rol üstlenmesi gerektiğidir. Yapay zekâ çağında kütüphanecilik; yeni araçları kullanmanın yanı sıra bilginin güvenilirliğini korumayı, kullanıcıların eleştirel bilgi okuryazarlığını desteklemeyi, veri gizliliği ve etik sorumlulukları gözetmeyi gerektirir. Bu nedenle ANKOS'un düzenlediği bu tür etkinlikler güncel gelişmelerin paylaşılmasının yanında üniversite kütüphaneleri arasında iş birliğini güçlendirmekte, ortak bir mesleki vizyon oluşturmaktadır. Bu çalıştay da yapay zekâ odaklı dönüşüm sürecine yön veren önemli bir etkinlik olmuştur.

Yapay Zekâ Üniversite Kütüphanecilerinin Mesleki Tatminini Azaltır mı?

Tuğba KOÇER

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

“ Tartışılması gereken asıl konu yapay zekânın varlığı değil, üniversite kütüphaneciliğinin geleceğinin hangi mesleki değerler etrafında yeniden kurulacağıdır. ”

Yapay zekânın üniversite kütüphanelerinde yaygınlaşması, yalnızca hizmet süreçlerinin hızlanması ya da otomasyonu meselesi değildir; aynı zamanda kütüphanecilik emeğinin niteliği, görünürlüğü ve anlamı bakımından da önemli bir dönüşüme işaret etmektedir. Bu nedenle, yapay zekânın üniversite kütüphanecilerinin mesleki tatminini azaltıp azaltmayacağı sorusu, teknik verimlilik üzerinden değil, mesleğin temel bileşenleri olan entelektüel emek, uzmanlık, özerklik ve mesleki kimlik üzerinden değerlendirilmelidir. Öz-belilreme kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, iş yaşamında özerklik, yeterlik ve ilişkisellik duygularının zayıflaması, çalışan motivasyonu ve iyi oluş üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Gagné et al., 2022). Bu kuramsal çerçeve, yapay zekânın kütüphanecilik pratiği üzerindeki etkilerini anlamak açısından da açıklayıcıdır.

MESLEKİ TATMİNİ AZALATABİLECEK UNSURLAR

Entelektüel emeğin değer kaybı: Karmaşık bilgi sorunlarını çözme süreci yerine, “tek düğmeyle sonuç alma” mantığı öne çıkmaktadır.

Otomasyon ve ikame algısı: Yapay zekâ araçlarının ürettiği çıktılar, kütüphanecinin uzmanlığını “ikame edilebilir” gösterebilir.

Mesleki kimliğin zayıflaması: Kütüphaneci, bilgiye aracılık eden uzman konumundan, sistemin çıktısını denetleyen ya da aktaran ikincil bir role indirgenebilir.

Görünürlüğün ve değer aşınması: İş yükünün azalması, mesleki emeğin görünürlüğünün azalması anlamına gelebilir.

Anlam üretme kapasitesinin daralması: Mesele yalnızca işin hızlanması değil, işin anlam üretme kapasitesinin daralmasıdır.

“

Yapay zekâ, kütüphanecinin uzmanlığını görünmez kılan bir ikame aracı olarak konumlandırıldığında mesleki tatmini azaltabilir.

”

Kütüphanecilik mesleğinde tatmin duygusu, çoğu zaman yalnızca bir soruya hızlı yanıt vermekten değil, karmaşık bir bilgi ihtiyacını çözümlmekten, araştırmacıya yeni bir perspektif kazandırmaktan ve bilgi sorununu analitik bir dikkatle ele almaktan doğmaktadır. Araştırmanın, okumanın ve kaynaklar arasında karşılaştırmalı düşünmenin anlamı zayıfladığında, bu sürecin kurumsal taşıyıcılarından biri olan üniversite kütüphanecisinin de mesleki tatmini zarar görebilir. Çünkü burada mesele yalnızca işin hızlanması değil, işin anlam üretme kapasitesinin daralmasıdır (Gagné et al., 2022; Stenling et al., 2025).

LİTERATÜR NE DİYOR?

Bu bağlamda, yapay zekânın üniversite kütüphaneciliğinde yaratabileceği en önemli sorunlardan biri, mesleki tatmini besleyen "entelektüel çaba"nın değer kaybetmesidir. Kütüphaneler alanındaki güncel çalışmalar, bu dönüşümün mesleki kimlik ve motivasyon üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir.

Araştırma	Temel Bulgular
 Adu (2025)	Akademik kütüphanelerde yapay zekâya ilişkin orta düzeyde kaygı bulunmaktadır. Bu kaygı; işten dışlanma, yanlış bilgi üretimi ve etik sorunlar etrafında yoğunlaşmaktadır.
 Freeburg & Klein (2025)	İşyeri teknolojileri, çalışanların aidiyet, anlam, yeterlik ve özgünlük duygularını tehdit edebilir. Bu durum mesleki kimlik üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir.
 Oso, Adeoye & Kolawole (2025)	Yapay zekâ araçları, monoton işleri hafifletip profesyonel ihtiyaçları karşıladığında ve performans beklentisini desteklediğinde kullanım motivasyonunu artırmaktadır.
 Gagné et al. (2022)	Teknoloji, çalışanların özerklik, yeterlik ve ilişkisellik gibi temel psikolojik ihtiyaçlarını desteklemediğinde motivasyon kayıpları ortaya çıkabilmektedir.

Bu bulgular, yapay zekânın etkisinin doğrudan teknolojinin kendisinden değil; kurumsal bağlamdan, eğitim olanaklarından, kullanım kültüründen ve görev tasarımıyla kaynaklandığını göstermektedir.

“

**Sorun yapay zekâ değildir;
yapay zekânın kurumlarda
nasıl konumlandırıldığıdır.**

”

TATMİNİ GÜÇLENDİREBİLECEK OLANAKLAR

Yapay zekâ doğru şekilde konumlandırıldığında, kütüphanecilerin mesleki tatminini artıracak önemli fırsatlar da sunabilir.

Sonuç olarak, yapay zekânın üniversite kütüphanecilerinin mesleki tatminini azaltma potansiyeli bulunmaktadır; ancak bu etki kaçınılmaz değildir. Belirleyici olan, yapay zekânın kütüphaneciyi ikame eden bir sistem olarak mı, yoksa onun uzmanlığını derinleştiren bir destek aracı olarak mı kurumsallaştırıldığıdır.

“Yapay zekâ, kütüphaneciyi ikame eden bir sistem değil; uzmanlığını güçlendiren bir destek aracı olduğunda mesleki tatmini de güçlendirebilir.”

Kaynakça

1. Adu, K. K. (2025). Artificial intelligence in academic libraries: Threats, opportunities, and anxiety levels. *Journal of Library and Information Services in Distance Learning*, 19(4), 175–194.
<https://doi.org/10.1080/1533290X.2025.2534462>

2. Freeburg, D., & Klein, K. (2025). Workplace technology as a threat to worker identity: Evidence from public libraries. *Journal of Librarianship and Information Science*. Advance online publication.
<https://doi.org/10.1177/09610006251388497>

3. Gagné, M., Parker, S. K., Griffin, M. A., Dunlop, P. D., Knight, C., Klonek, F. E., & Parent-Rochelleau, X. (2022). Understanding and shaping the future of work with self-determination theory. *Nature Reviews Psychology*, 1(7), 378–392.
<https://doi.org/10.1038/s44159-022-00056-w>

4. Oso, O. O., Adeoye, A. A., & Kolawole, S. G. (2025). Motivation to use artificial intelligence tools by librarians in tertiary institutions in Oyo State, Nigeria. *International Journal of Information Resource Management*, 2(2).

5. Stenling, A., Lundmark, R., & Tafvelin, S. (2025). Motivational implications of automation at work: A large-scale survey study among social workers in Sweden. *International Journal of Human–Computer Interaction*. Advance online publication.
<https://doi.org/10.1080/10447318.2025.2558024>

Yapay Zekâ Tespitinin Peşinde: Akademi Merceği

Bölüm 1: Uluslararası Arenada Dikkat Çeken Örnekler

Cansu AÇIKALIN

Bolu Abant İzzet
Baysal Üniversitesi

“Üretken yapay zekâ araçlarının 2022 sonundan itibaren yaygınlaşması, eğitim kurumlarını yeni bir soruyla karşı karşıya bırakmıştır. Bir öğrencinin ya da araştırmacının ürettiği metnin gerçekten kendisine ait olup olmadığı nasıl anlaşılır? Bu sorunun cevabı arandıkça kurumlar mecburen farklı yollara başvurmaya başlamıştır. Kimisi ticari yazılımların ürettiği yüzdesel skorlara, kimisi akademisyenin “bu bana yapay zekâ gibi geldi” sezgisine, kimisi de metni doğrudan bir sohbet botuna sorup aldığı yanıtı dayanarak çözüm aramıştır. Ortak nokta ise yöntem ne olursa olsun, bu tespit girişimlerinin kimi zaman yanlış sonuçlara, uzun ve şeffaf olmayan soruşturma süreçlerine ve nihayetinde mahkeme salonlarına taşınan anlaşmazlıklara yol açması olmuştur. Bu yazı dizisinin ilk bölümünde, son yıllarda uluslararası alanda kamuoyuna yansımış, farklı ülkelerde, farklı sonuçlarla biten yedi kurum ve öğrenci odaklı örnek üzerinden bu kırılma noktaları ele alınmaktadır.

1 Texas A&M University – Commerce Krizi (Mayıs 2023)

Erken dönemin en dikkat çeken vakalarından biri Texas A&M University-Commerce’de yaşanmıştır. Bir Tarım Bilimleri profesörü, sınıfındaki tüm öğrencilerin final ödevlerini değerlendirirken okumak yerine doğrudan ChatGPT’ye yükleyerek “Bunu sen mi yazdın?” diye sormuş; ChatGPT’nin onaylama eğilimi nedeniyle “Evet, ben yazdım” yanıtı vermesi üzerine kesin kanıt olarak kabul etmiştir. Sınıftaki tüm öğrencilere e-posta göndererek, hepsine dersten “X” (başarısız) notu verdiğini açıklamıştır. Olayın yaşandığı tarih mezuniyet dönemine denk geldiği için birçok son sınıf öğrencisinin diploması askıya alınmıştır. Olay sosyal medyaya ve ulusal basına yansımış; öğrenciler Google Docs, Microsoft Word vb. üzerindeki sürüm geçmişlerini ve zaman damgalarını delil olarak sunmuşlardır. Kanıtlar üzerine üniversite yönetimi müdahale ederek hiçbir öğrencinin dersten kalmadığını açıklamak zorunda kalmıştır.

Emsal Sayılma Nedeni:

Bu olay, yükseköğretimde bir üretken dil modelini kendi üzerinden veya başka bir dil modeliyle test etme yönteminin disiplin suçlamalarında kanıt olarak ne denli yetersiz olabileceğini gösteren ilk büyük ve geniş yankı bulan örneklerden biridir. Ayrıca, akademisyenlerin yapay zekâ okuryazarlığı eksikliğinin kuruma ne kadar büyük itibar kaybettirebileceğini kanıtlamıştır.

Profesör, tüm ödevleri ChatGPT’ye yükleyip “Bunu sen mi yazdın?” diye soruyor.

ChatGPT: “Evet, ben yazdım.”

Profesör, tüm öğrencilere e-posta göndererek hepsine “X” (başarısız) notu verdiğini açıklıyor.

Öğrenciler, sürüm geçmişleri ve zaman damgalarını delil olarak sunuyor.

Üniversite yönetimi müdahale ederek hiçbir öğrencinin dersten kalmadığını açıklıyor.

Yapay Zekâ Tespitinin Peşinde: Akademi Merceği

Bölüm 1: Uluslararası Arenada Dikkat Çeken Örnekler

2 Hingham Lisesi – RNH Davası (ABD, 2023-2024)

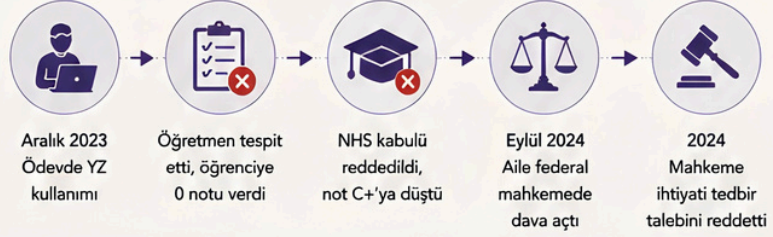
Massachusetts'te Hingham Lisesi'nde okuyan ve mahkeme belgelerinde "RNH" olarak anonimleştirilen bir öğrenci, Aralık 2023'te bir proje ödevinin araştırma ve taslak aşamasında yapay zekâ kullanmıştır. Öğretmeni bunu tespit ederek ödevi "kopya" saymış, öğrenciye sıfır vermiş ve projeyi sıfırdan yeniden yapmasını istemiştir; ikinci teslimde aldığı "D" notu, dönem ortalamasını C+’ya düşürmüştür. Öğrenci ayrıca bu disiplin kaydı nedeniyle Ulusal Onur Cemiyeti'ne (NHS) kabul edilmemiştir. Ailesi, okulun o dönemdeki el kitabında yapay zekâ kullanımına dair açık bir yasak bulunmadığını öne sürerek Eylül 2024'te federal mahkemede dava açmış, oğullarının notunun B'ye çıkarılmasını ve disiplin kaydının silinmesini talep etmiştir. Okul ise öğrencinin kayıtlı olduğu bir başka derste dönem başında yapay zekâ kullanımına dair beklentileri açıklayan bir belge gönderildiğini, bu nedenle öğrencinin uyarılmamış olmadığını savunmuştur. 2024'te mahkeme ailenin ihtiyati tedbir talebini reddetmiştir. Kararda ayrıca, öğrencilerin Grammarly üzerinden aldıkları kaynakçayı kontrol etmeden kullandıkları, en az iki kaynağın gerçekte var olmadığı ve bunun "YZ halüsinasyonu" olarak adlandırılan bir fenomen olduğu özellikle belirtilmiştir.

Emsal Sayılma Nedeni:

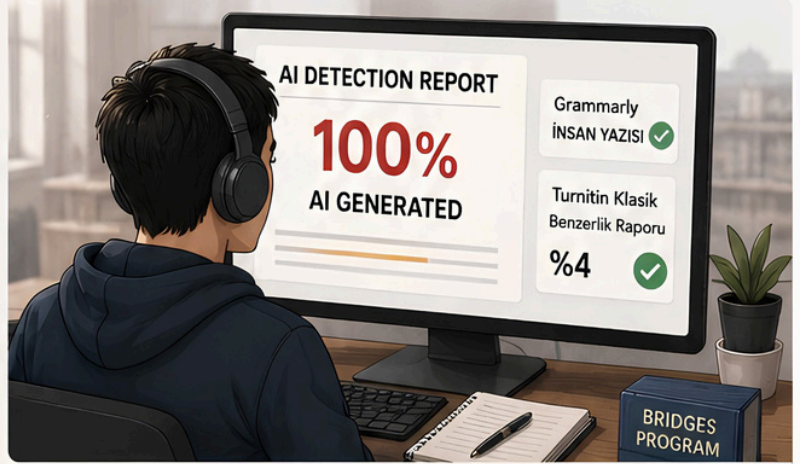
Bu karar, ABD’de okulların yapay zekâ temelli disiplin kararlarına karşı açılan davalarda kurumun lehine sonuçlanan ilk önemli örneklerden biri sayılmaktadır; mahkeme, okul politikasının yapay zekâyı açıkça yasaklamamış olmasının, öğrencinin önceden bilgilendirilmediği ve makul bir disiplin sürecinin işletilmediği anlamına gelmediğini vurgulamıştır. Ayrıca bu vaka, hayali (halüsinasyona edilmiş) kaynakçaların bir mahkeme kararına doğrudan kanıt olarak girdiği erken örneklerden biri olması açısından da dikkat çekicidir.

DAVANIN KRONOLOJİSİ

3 Adelphi Üniversitesi – Orion Newby Davası (ABD, 2024-2026)

Otizm spektrumunda tanısı olan Orion Newby Sonbahar 2024'te Adelphi'nin otizmli öğrencilere yönelik 'Bridges Program'ına katılmıştır. Kasım 2024'te bir öğretim üyesi tarafından yapay zekâ metin tespit aracının ödevine %100 yapay zekâ skoru verdiği gerekçesi ile suçlanmıştır. Öğrenci Bridges programı kapsamında yalnızca dilbilgisi yardımı aldığını yapay zekâ kullanmadığını belirtmiştir. Grammarly gibi farklı araçlar insan yazısı sonucu vermiş; Turnitin'in klasik benzerlik raporu ise %4 oran vermiştir. Ancak Üniversite kurulu öz savunma hakkı tanımamış; kendi politikalarını ihlal ederek öğrenciye suçlama raporunun kopyasını vermeden salt yazılım skoruna dayanarak ceza vermiştir. 2025 yılında yapay zekâ ve otizm ayrımcılığı gerekçeleriyle yapılan işlemin iptaline yönelik açılan davanın sonucunda 2026 yılında mahkeme Üniversitenin kararını "geçerli bir dayanakta yoksun ve akıldan uzak" bularak bozmuştur.

Emsal Sayılma Nedeni:

Bu karar, ABD’de yapay zekâ tespit aracına karşı öğrencinin kazandığı en önemli emsal kararlardan biri sayılmaktadır. (Ancak bir ilk derece mahkemesi (Nassau County Yüksek Mahkemesi) kararı olduğundan resmî olarak yalnızca bu yargı çevresini bağlamaktadır, ülke çapında bağlayıcı bir içtihat değildir).

SÜREÇ

“ Bu örnekler, YZ tespit araçlarının tek başına güvenilir kanıt olamayacağını; şeffaf, adil ve öğrenci haklarını gözetken süreçlerin olmadığında yanlış kararların kolaylıkla mahkeme salonlarına taşınabileceğini göstermektedir. ”

Yapay Zekâ Tespitinin Peşinde: Akademi Merceği

Bölüm 1: Uluslararası Arenada Dikkat Çeken Örnekler

3 University of North Georgia – Marley Stevens Vakası (ABD, 2023-2024)

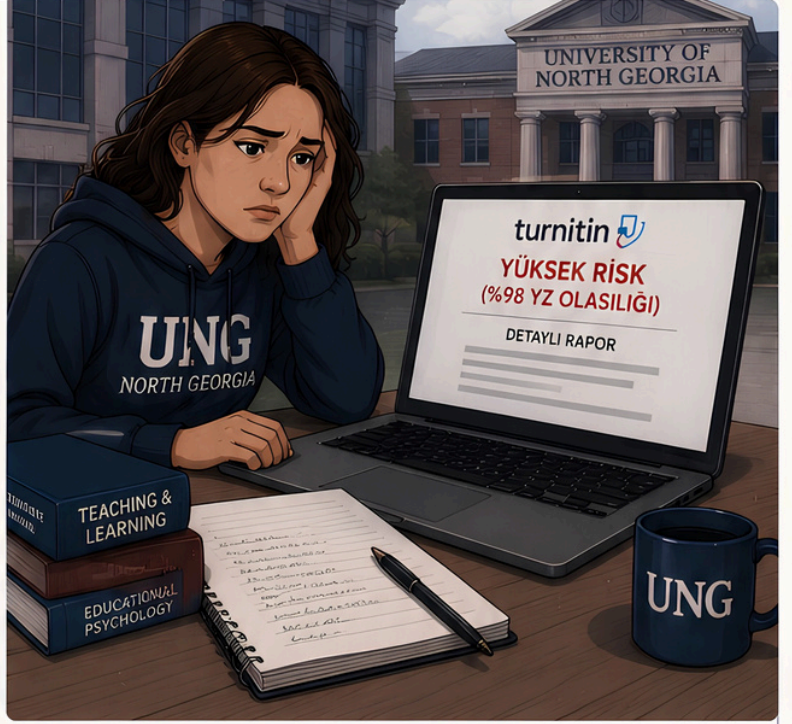
Marley Stevens, öğretmenliğe hazırlanan bir lisans öğrencisiydi. Bir derste sunduğu ödevin yapay zeka tarafından üretildiği iddiasıyla disiplin soruşturması başlatıldı. Stevens, ödevini kendisinin yazdığını, yapay zeka kullanmadığını savundu. Ancak üniversite, Turnitin'in yapay zeka tespit aracından alınan raporu gerekçe göstererek öğrencinin akademik ihlal yaptığına karar verdi ve kendisine F notu verildi.

Öğrenci, kararın haksız olduğunu belirterek üniversiteye itiraz etti; ancak sonuç değişmedi. Bunun üzerine yaşadığı süreci kamuoyuna taşıdı. Hem yerel hem ulusal basında ses getiren olayın ardından üniversite, dış denetim başlattı ve tespit aracının tek başına bağlayıcı karar için yeterli olmadığına dair yeni bir değerlendirme raporu yayımlamak zorunda kaldı.

Emsal Sayılma Nedeni:

Üniversitenin tek bir yazılım raporuna dayanarak not verip disiplin kararı almasının öğrenciye ciddi akademik ve psikolojik zarar verebileceği ortaya konmuştur. Bu olay, YZ tespit araçlarının yanlışla payı ve insan değerlendirmesi olmadan kesin karar verilemeyeceği konusunda önemli bir emsal olmuştur.

VAKANIN ZAMAN AKIŞI

4 Grammarly, Burs Kaybı ve Dr. Phil Gündemi (ABD, 2023)

Bir üniversite, bir öğrencinin kompozisyon ödevini Grammarly yazılımı ile düzenlediğini tespit etti. Üniversite, bu durumu akademik ihlal kapsamında değerlendirerek öğrencinin bursunu iptal etti.

Öğrenci ve ailesi, bunun bir "yazım ve dilbilgisi aracı" kullanımı olduğunu, yapay zeka üretimi olmadığını savunarak tepki gösterdi ve konuyu televizyon programı Dr. Phil'e taşıdı. Programda yayınlanan bölüm büyük yankı uyandırdı.

Olayın ardından üniversite, akademik dürüstlük politikalarını gözden geçirdi ve dil düzenleme araçlarının kullanımına ilişkin daha açık ve ayrıntılı yönergeler yayımladı.

Emsal Sayılma Nedeni:

Grammarly gibi dil destek araçlarının kullanımının yapay zeka üretimiyle karıştırılması ve bunun burs iptali gibi ağır sonuçlar doğurması, kurumların teknoloji okuryazarlığına dayalı net politikalar geliştirmesi gerektiğini göstermiştir. Kamuoyunun tepkisi, konuya ilişkin farkındalığı önemli ölçüde artırmıştır.

OLAYIN ETKİ ZİNCİRİ

EDUCAUSE ÜYESİ KURUMLARIN ORTAK AÇIKLAMASI (Mayıs 2023)

Büyük yankı uyandıran bu tür olayların ardından EDUCAUSE (Higher Education Teknoloji Derneği), üyesi üniversiteler adına yaptığı açıklamada şu uyarılarda bulundu:

- Yapay zeka tespit araçları yüksek hata payına sahiptir.
- Karar süreçlerinde insan değerlendirmesi esastır.
- Tek bir yazılım raporu, akademik ihlal için yeterli kanıt olamaz.
- Öğrencilerin itiraz hakkı güvence altına alınmalıdır.

“

Bu örnekler, yapay zeka tespit araçlarının eğitimdeki rolünün hâlâ tartışmalı olduğunu ve hatalı kullanımının telafisi zor sonuçlar doğurabileceğini açıkça göstermektedir.

Yapay Zekâ Tespitinin Peşinde: Akademi Merceği

Bölüm 1: Uluslararası Arenada Dikkat Çeken Örnekler

5 ACU Toplu Krizi (Avustralya, 2024)

Avustralya Catholic University (ACU), 2024 yılında yapay zekâ tespit araçlarının kullanımı konusunda büyük bir krizle karşılaştı. Araçların yüksek hata oranları nedeniyle, yüzlerce öğrenciye yanlış akademik ihlal suçlamaları yöneltilti.

Öğrenciler, üniversitenin şeffaf olmadığını, doğal yazım farklılıklarını dikkate almadığını ve savunma haklarını ihlal ettiğini belirterek resmî şikâyetle bulundu. Avustralya Yükseköğretim Standartları Çerçevesi'ne göre üniversiteler adil süreç, orantılılık ve şeffaflık ilkelerine uymak zorundadır.

Baskılar sonucunda ACU, tüm yapay zekâ ile ilgili akademik ihlal süreçlerini gözden geçirmek zorunda kaldı ve yeni bir "Akademik Adalet İncelemesi" başlattı.

Emsal Sayılma Nedeni:

Yapay zekâ tespit araçlarının toplu ölçekte yanlış kararlar üretebileceğini ve bu durumun sistematik mağduriyetlere neden olabileceğini ortaya koymuştur. Üniversitelerin şeffaflık, savunma hakkı ve orantılılık ilkelerine uyması gerektiğini güçlü şekilde hatırlatmıştır.

KRİZİN BOYUTU

- Yüzlerce öğrenci etkilendi
- Yüksek hata oranları nedeniyle yanlış suçlamalar
- Ulusal inceleme ve soruşturma başlatıldı

ACU KRİZ SÜRECİ

AI tespit araçları kullanıldı

Yüzlerce öğrenciye ihlal suçlaması yöneltilti

Öğrenciler toplu şikâyet ve itirazda bulundu

Ulusal Yükseköğretim Standartları Çerçevesi inceleme başlatıldı

ACU iç inceleme ve Akademik Adalet İncelemesi başlatıldı

Politikalar gözden geçirildi ve süreçler yeniden yapılandırıldı

6 Yale Üniversitesi Vakası (ABD, 2024)

Yale Üniversitesi'nde 2024 yılında bir öğrenci, yapay zekâ tespit aracı sonucuna dayanarak akademik ihlal ile suçlandı.

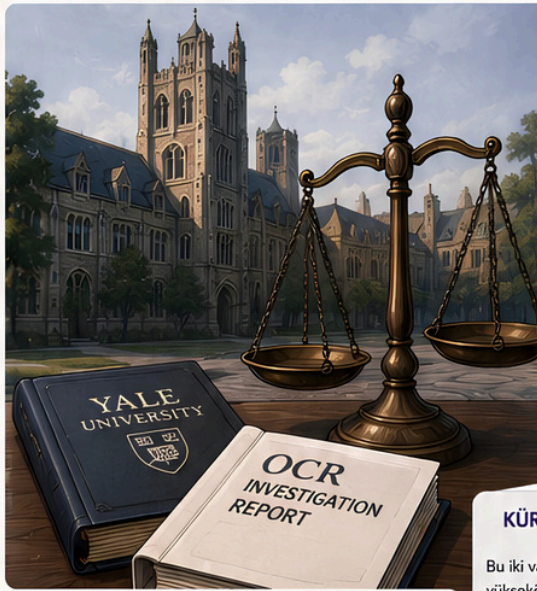
Öğrenci ve ailesi üniversiteye itiraz etti; ancak üniversite itirazı reddetti. Bunun üzerine aile, ABD Eğitim Bakanlığı Ofisi'ne (Office for Civil Rights – OCR) şikâyetle bulundu.

OCR, Yale'in süreçlerini inceledi ve üniversitenin öğrenciye savunma hakkı tanımadığını, delilleri paylaşmadığını ve şeffaf olmadığını tespit etti. Yale, OCR ile uzlaşma yoluna giderek süreçlerini yeniden düzenlemeyi kabul etti.

Emsal Sayılma Nedeni:

Resmî denetim mercilerinin (OCR) yapay zekâyı dayalı karar süreçlerini inceleyebileceğini ve üniversitelerin öğrenci haklarına uymadığı durumlarda yaptırımla karşılaşabileceğini göstermiştir.

OCR İNCELEMESİNDE TESPİTLER

Öğrenciye yeterli savunma hakkı tanınmamış

Deliller öğrenciyle paylaşılmamış

Süreç şeffaf yürütülmemiş

SONUÇ

Yale Üniversitesi, süreçlerini yeniden düzenlemeyi kabul etti ve OCR ile uzlaştı.

KÜRESEL ETKİ

Bu iki vaka, dünya genelindeki yükseköğretim kurumlarına önemli bir mesaj vermiştir:

- AI tespit araçları mutlak delil değildir.
- Öğrenci hakları temel önceliktir.
- Şeffaflık ve hesap verebilirlik zorunludur.

YALE VAKASI SÜRECİ

AI tespit aracı sonucu ile ihlal suçlaması

Öğrenci ve ailesi üniversiteye itiraz etti

Üniversite itirazı reddetti

Aile, ABD Eğitim Bakanlığı OCR'a şikâyetle bulundu

OCR inceleme başlatıldı

Yale, süreçlerini yeniden düzenlemeyi kabul etti

Uzlaşma sağlandı

“

Yapay zekâ, akademik dürüstlüğü desteklemek için güçlü bir araç olabilir; ancak adalet, şeffaflık ve insan değerlendirmesi olmadan meşruiyetini yitirir.

Yapay Zekâ Tespitinin Peşinde: Akademi Merceği

Bölüm 1: Uluslararası Arenada Dikkat Çeken Örnekler

7 Purdue Global Hukuk Okulu Davası (ABD, 2024)

Purdue Global Hukuk Okulu'nda yapay zekâ tespit araçlarının kullanımı, engelli öğrencilerin haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle sorgulandı. Davacı öğrenci, konuşma gücü nedeniyle derslerinde "speech-to-text" (konuşmadan metne) teknolojisini kullanmaktaydı. Üniversite, bu teknolojinin engelli öğrenciler üzerindeki etkilerini tartışmaya açtı ve üniversitelerin kapsayıcı politikalar geliştirmesi gerektiğini ortaya koydu.

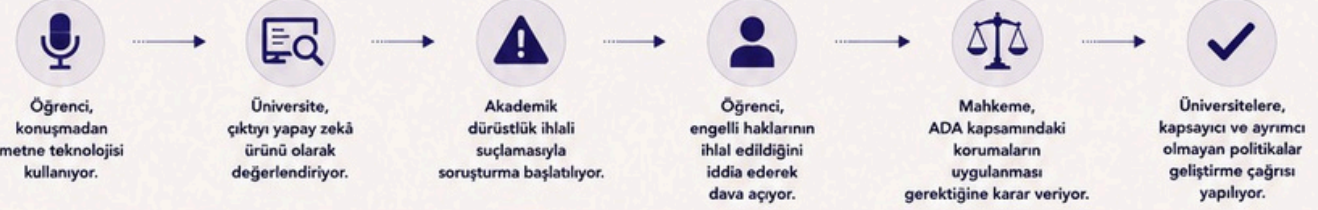
Mahkeme, bu tür teknolojilerin engelli bireyler için bir "erişim aracı" olduğunu, yapay zekâ üretimiyle aynı kefeye konulmasının ABD Engelli Amerikalılar Yasası'na (ADA) aykırı olabileceğini belirtti. Dava, yapay zekâ tespit araçlarının engelli öğrenciler üzerindeki etkilerini tartışmaya açtı ve üniversitelerin kapsayıcı politikalar geliştirmesi gerektiğini ortaya koydu.

Emsal Sayılma Nedeni:

Engelli öğrencilerin kullandıkları teknolojilerin yapay zekâ ile karıştırılması, ayrımcılığa yol açabilir. Mahkeme, "erişim araçlarının" öğrenme sürecinin meşru bir parçası olduğunu ve üniversitelerin ADA yükümlülükleri kapsamında makul düzenlemeler yapması gerektiğini vurgulamıştır.

DAVANIN ÖZET AKIŞI

AKADEMİ İÇİN 5 TEMEL ÇIKARIM

- 01 YZ tespit araçları mutlak delil değildir. Destekleyici kanıt olmadan karar verilmesi adil değildir.
- 02 Doğal yazım farklılıkları ve erişim teknolojileri yapay zekâ ile karıştırılmamalıdır.
- 03 Şeffaf, adil ve belgelendirilebilir süreçler üniversitelerin en büyük korumasıdır.
- 04 Uluslararası mahkeme kararları ve emsal vakalar, üniversite politikalarına yön vermedir.
- 05 Akademik dürüstlük, insan onuru ve kapsayıcılık prensipleriyle birlikte yürütülmelidir.

ÜNİVERSİTELER İÇİN POLİTİKA ÖNERİLERİ

- ✓ Araç kullanımını destekleyici delil ile birleştirin: YZ tespit sonuçları tek başına karar gerekçesi olamaz.
- ✓ Öğrenciye savunma hakkı tanıyın: Süreçlerin şeffaf, belgeli ve itiraz edilebilir olmasını sağlayın.
- ✓ Erişim teknolojilerini tanıyın ve koruyun: Speech-to-text gibi araçlar engelliler için meşru erişimdir.
- ✓ Akademik personel eğitimi sağlayın: YZ araçlarının sınırları ve doğruluk oranları konusunda farkındalık kazandırın.
- ✓ Politikaları düzenli olarak güncelleyin: Teknoloji ve hukuk birlikte değişir; kurumlar da buna uyum sağlamalıdır.

“

Yapay zekâ tespit araçları, akademik dünyada yeni bir gerçekliğin parçasıdır; ancak bu araçların kullanımı, adalet duygusunu, insan onurunu ve kapsayıcılığı gözetmeden sürdürülemez. Uluslararası örnekler bize gösteriyor ki; teknolojiye yön veren en güçlü pusula, adalet ve şeffaflıktır.

Akademi, geleceği yazarken insanı merkezde tutmalıdır.

Bu yazı dizisi, yapay zekâ tespit araçlarının kullanımına dair uluslararası örnekleri mercek altına alarak akademik dünyada daha adil ve bilinçli bir yaklaşım için bir katkı sunmayı amaçlamıştır.

Birlikte daha adil bir akademi için.

Yapay Zekâ Tespitinin Peşinde: Akademi Merceği

Kaynakça

AKADEMİK YAYINLAR

- 1 Doctorow, C. (2025, 9 Ekim). A university decided to use an AI detector to detect AI cheating. Now it had two problems. *Boing Boing*.
<https://boingboing.net/2025/10/09/a-university-decided-to-use-an-ai-detector-to-detect-ai-cheating-then-it-had-two-problems.html>
- 2 Ede-Osifo, U. (2023, 18 Mayıs). College instructor put on blast for accusing students of using ChatGPT on final assignments. *NBC News*.
<https://www.nbcnews.com/tech/chatgpt-texas-college-instructor-backlash-rcna84888>
- 3 Johnson, M. (2026, 1 Mayıs). Case spotlights challenges in detecting AI in student work. *The Indiana Lawyer*.
<https://www.theindianalawyer.com/articles/case-spotlights-challenges-in-detecting-ai-in-student-work>
- 4 McCarn, L. (2025, 18 Kasım). Grammarly girl graduates: Marley Stevens turns controversy into opportunity. *Vanguard (University of North Georgia)*.
<https://ungvanguard.org/44192/showcase/grammarly-girl-graduates-marley-stevens-turns-controversy-into-opportunity/>
- 5 Volokh, E. (2024, 22 Kasım). Court refuses to set aside discipline of student for submitting AI-generated assignment (with hallucinations). *Reason (The Volokh Conspiracy)*.
<https://reason.com/volokh/2024/11/22/court-refuses-to-set-aside-discipline-of-student-for-submitting-ai-generated-assignment-with-hallucinations/>

MAHKEME KARARLARI

- 6 Harris ex rel. RNH v. Adams, No. 1:24-cv-12437-PGL (D. Mass. 20 Kasım 2024).
<https://caselaw.findlaw.com/court/us-dis-crt-d-mas/116710071.html>
- 7 Matter of Newby v. Adelphi Univ., 2026 N.Y. Slip Op. 26021 (N.Y. Sup. Ct. Nassau County, 29 Ocak 2026).
<https://law.justia.com/cases/new-york/other-courts/2026/2026-ny-slip-op-26021.html>

ÜNİVERSİTE / KURUMSAL KAYNAKLAR

- 14 Purdue Global AI Task Force. (t.y.). Detecting AI generated content. Purdue Global.
<https://sites.google.com/purdueglobal.edu/pg-artificialintelligencetaskf/>

HABER KAYNAKLARI

- 8 Klee, M. (2023, 17 Mayıs). Texas A&M professor wrongly accuses class of cheating with ChatGPT. *Rolling Stone*.
<https://www.rollingstone.com/culture/culture-features/texas-am-chatgpt-ai-professor-flunks-students-false-claims-1234736601/>
- 9 Mashburn, M. (2026, 11 Şubat). Adelphi professor accused autistic freshman of AI cheating — Judge tossed violation. *Garden City Daily Voice*.
<https://dailyvoice.com/ny/garden-city/judge-orders-adelphi-to-erase-ai-cheating-violation/>
- 10 New Haven Independent. (2026, 27 Mart). Disciplined Yalie: A.I. didn't do my schoolwork.
<https://www.newhavenindependent.org/2026/03/27/disciplined-yalie-a-i-didnt-do-my-schoolwork/>
- 11 Poets&Quants for Execs. (2025, 7 Mayıs). Judge denies injunction in Yale EMBA student's AI-linked suspension.
<https://poetsandquantsforexecs.com/news/judge-denies-injunction-in-yale-emba-students-ai-suspension/>
- 12 RNZ News. (2025, 9 Ekim). University wrongly accuses students of using artificial intelligence to cheat.
<https://www.rnz.co.nz/news/world/575416/university-wrongly-accuses-students-of-using-artificial-intelligence-to-cheat>
- 13 Yale Daily News. (2025, 23 Şubat). SOM student sues Yale, alleges wrongful suspension over AI use.
<https://yaledailynews.com/articles/som-student-sues-yale-alleges-wrongful-suspension-over-ai-use>

- 15 Young, J. R. (2024, 4 Nisan). Can using a grammar checker set off AI-detection software? *EdSurge*.

Yapay Zeka Gündemi

DÜNYA BANKASI VE IE ÜNİVERSİTESİ'NDEN YZ VE GELECEĞİN İŞ GÜCÜ ZİRVESİ

400'den fazla küresel lider, Dünya Bankası Grubu ve IE Üniversitesi'nin düzenlediği "Geleceğin İşleri İçin Beceriler" konferansında bir araya geldi. Toplantının ana teması, YZ'nin iş gücü ve yetenek gelişimi üzerindeki etkisiydi. Uzmanlar, YZ'nin insan yeteneğinin yerini almadığını, değerini yeniden tanımladığını; yaratıcılık, iş birliği ve dijital okuryazarlığın ön plana çıktığını vurguladı.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

UNESCO'DAN YZ VE YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMI

UNESCO Beyrut Ofisi, Lübnan Ulusal Komisyonu ve Saint Joseph Üniversitesi iş birliğiyle "Yükseköğretimde YZ ile Beceri Geliştirme" programını yürütüyor. Kasım 2025-Haziran 2026 dönemini kapsayan program, kurumların YZ'yi akademik bütünlük ve etik çerçevelerle uyumlu hale getirmesini hedefliyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Yapay Zeka Gündemi

CARNEGIE MELLON KATAR KÜTÜPHANESİ, KAMPÜS GENELİNDEKİ YAPAY ZEKA GİRİŞİMİYLE GELECEĞİN KÜTÜPHANESİ ÖDÜLÜ'NÜ KAZANDI

CMU-Q Kütüphanesi, kampüs genelinde yürüttüğü yapay zeka okuryazarlığı programıyla ALA (Amerikan Kütüphane Derneği) tarafından "2026 Geleceğin Kütüphanesi" ödülüne layık görüldü. "AI2@CMU-Q" programı, öğrencilerin YZ kullanımındaki etik sınırları anlamasına yardımcı olmak için geliştirilen üç seviyeli trafik lambası sistemi (yeşil-sarı-kırmızı) ile dikkat çekiyor.

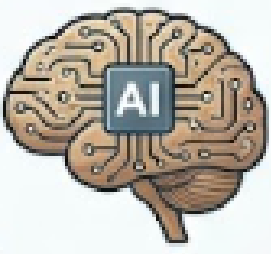
[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

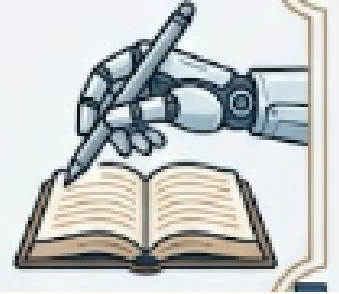
BUVAL KONSORSİYUMU'NDAN YZ ÇALIŞMA GRUBU

Valensiya Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (BUVAL), kütüphane teknik süreçlerinde ve hizmetlerinde YZ uygulamalarını araştırmak üzere yeni bir çalışma grubu kurdu. Grup, kataloglama, belge yönetimi, sanal asistanlar ve personel eğitimi gibi alanlarda YZ araçlarını test edecek.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

Yapay Zekâ Okuma Listesi

Rapor:

Student Generative Artificial Intelligence Survey 2026

Hazırlayan:

Higher Education Policy Institute (HEPI) & Kortext

Neden Okumalısınız?

Haziran 2026'da yayınlanan bu kapsamlı araştırma, üniversite öğrencileri arasında üretken yapay zekâ kullanımının artık %95 gibi neredeyse evrensel bir düzeye ulaştığını gösteriyor. Ancak en çarpıcı bulgu; öğrencilerin yapay zekâyı hayatlarının merkezine almasına rağmen, kütüphanelerin ve üniversitelerin kurumsal destek ve yönlendirme süreçlerinde geride kalması. Akademik kütüphanelerin "AI Okuryazarlığı" rollerini neden acilen kurumsallaştırması gerektiğini anlamak için bu ayın en kritik raporu.

[Okumak için tıklayınız.](#)

Kitap Tanıtımı:

The AI Ideal: Aldealism and the Governance of AI

Yazar: Niklas Lidströmer

Yayın: Morgan Kaufmann, Nisan 2026

Neden Okumalısınız?

Bu eser, yapay zekâyı sadece bir teknolojik gelişme olarak değil, aynı zamanda demokrasi, etik, insan hakları ve küresel yönetim bağlamında ele alan kapsamlı ve çözüm odaklı bir bakış açısı sunmaktadır. Yapay zekânın toplumsal yarar doğrultusunda nasıl yönlendirilebileceğini tartışan bu kitap; yapay zekâ yönetimi, etik ilkeler, değer odaklı yapay zekâ tasarımı, ortak yarar, ekonomik adalet ve sürdürülebilir kalkınma gibi güncel konuları uygulamaya yönelik önerilerle açıklamaktadır. Yapay zekânın geleceğine dair yalnızca riskleri değil, aynı zamanda insanlığın yararına kullanılabilecek fırsatları da ele alan bu eser, yapay zekâ etiği, kamu politikaları, bilgi yönetimi ve dijital dönüşüm alanlarında çalışan araştırmacılar için güncel ve önemli bir başvuru kaynağıdır.

[Okumak için tıklayınız.](#)

Makale:

**University libraries in transition:
Understanding challenges and
dilemmas of service transformation
in the AI era**

Yazar: Hanyu Miao, Zengmin Wang, Lihong Zhou

Yayınlayan: Information Research

Neden Okumalısınız?

Yapay zekâ çağında akademik kütüphanelerin dönüşüm mü yoksa statükoyu koruma mı ikilemi arasında kaldığı bu dönemde, süreçteki çok boyutlu zorlukları modelleyen yepyeni bir çalışma. Araştırma, Aktör-Ağ Teorisi (ANT) çerçevesini kullanarak kütüphane hizmetlerinin dönüşümünün önündeki 28 engeli; politikalar, finans, altyapı/yazılım, algoritmalar ve etik gibi 5 insan-dışı aktör ile yönetim, kütüphane personeli, veri tabanı sağlayıcıları ve kullanıcılar gibi 4 insani aktör üzerinden analiz ediyor. Özellikle veri tabanı üreticilerinin tekelleri fiyatlandırmaları, veri gizliliği-kişiselleştirme ikilemi ve kütüphanelerin "bütçe-sürdürülebilirlik" açmazlarına getirdiği pratik stratejilerle kütüphane yöneticileri için muazzam bir rehber.

[Okumak için tıklayınız.](#)

Makale:

**AI in academic libraries:
challenges and strategies in
developing contexts**

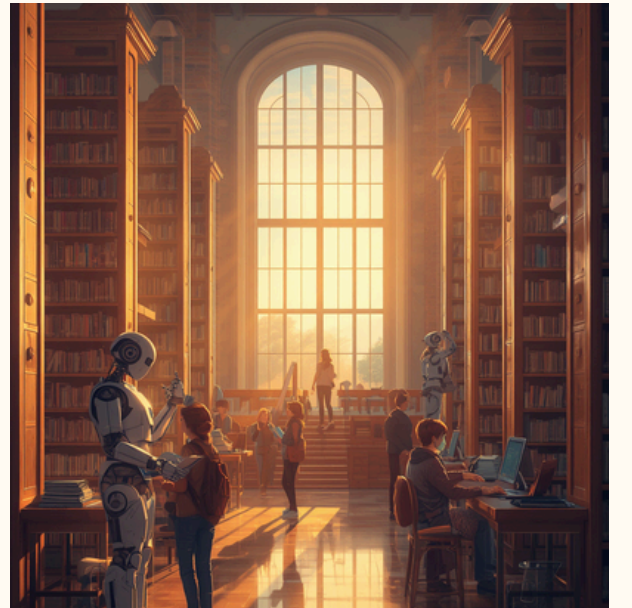
Yazar: Mandira Bairagi ve Shalini Ramdas Lihitkar

Yayınlayan: Emerald Insight (Library Hi Tech News)

Neden Okumalısınız?

Mayıs 2026'da yeni yayınlanan bu makale, kütüphanelerin teknolojik potansiyeli ile kurumsal gerçeklikleri arasındaki uçuruma odaklanıyor. Yapay zekâ tabanlı anlamsal arama (semantic search), otonom kataloglama, akıllı referans robotları ve veritabanı entegrasyonu süreçlerinde karşılaşılan bütçesel/altyapısal zorlukları aşmak için pratik ve etik stratejik çerçeveler sunuyor.

[Okumak için tıklayınız.](#)

Kütüphaneciler İçin Yapay Zekâ Sözlüğü

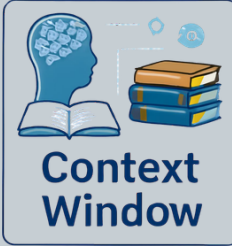
Agent Washing (Ajan Yıkama)

Gerçekte yapay zekâ ajanı özelliklerine sahip olmayan yazılım ve hizmetlerin, pazarlama amacıyla “AI Agent” olarak sunulmasıdır. Terim, özellikle son dönemde artan “ajan” odaklı ürün söylemleriyle birlikte eleştirel bir kavram olarak kullanılmaktadır.

AI Agent (Yapay Zekâ Ajansı)

Belirli hedefleri gerçekleştirmek için plan yapabilen, araç kullanabilen ve görevleri kısmen veya tamamen otonom biçimde yerine getirebilen yapay zekâ sistemidir. Klasik soru-cevap modellerinden farklı olarak eylem odaklı bir yapı sunar.

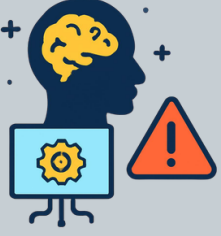
Context Window (Bağlam Penceresi)

Bir yapay zekâ modelinin aynı anda işleyebildiği bilgi miktarını ifade eder. Uzun metinlerin analiz edilmesi ve tutarlı yanıt üretimi bu kapasiteye doğrudan bağlıdır.

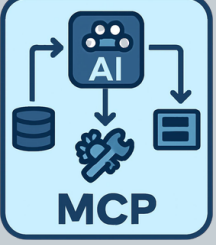
Fine-Tuning (İnce Ayar)

Önceden eğitilmiş bir yapay zekâ modelinin belirli bir görev veya alan için ek veriyle yeniden eğitilmesi sürecidir. Modelin belirli bir bağlamda daha isabetli sonuç üretmesini sağlar.

Hallucination (Halüsinasyon)

Yapay zekânın gerçekte var olmayan bilgileri doğruymuş gibi üretmesi durumudur. Bu durum özellikle doğruluk gerektiren alanlarda önemli bir güvenilirlik sorunu oluşturur.

MCP (Model Context Protocol / Model Bağlam Protokolü)

Yapay zekâ modellerinin farklı veri kaynakları, araçlar ve uygulamalarla standart bir iletişim yöntemi üzerinden etkileşim kurmasını sağlayan protokoldür. Entegrasyon süreçlerini sadeleştirmeyi hedefler.

Multimodal AI (Çok Modlu Yapay Zekâ)

Metin, görüntü, ses ve video gibi farklı veri türlerini birlikte işleyebilen yapay zekâ sistemlerini ifade eder. Bu yapı, bilgiyi daha bütüncül analiz etme imkânı sunar.

Prompt Engineering (İstem Mühendisliği)

Yapay zekâ sistemlerinden daha doğru ve etkili sonuçlar almak için girdilerin (promptların) bilinçli ve sistematik biçimde tasarlanmasıdır. Model çıktısının kalitesi büyük ölçüde istem tasarımına bağlıdır.

RAG (Retrieval-Augmented Generation / Erişimle Zenginleştirilmiş Üretim)

Büyük dil modellerinin yanıt üretmeden önce harici bilgi kaynaklarından veri çekerek bu bilgileri çıktıya dahil etmesini sağlayan yöntemdir. Böylece daha güncel ve doğrulanabilir yanıtlar üretilir.

Synthetic Data (Sentetik Veri)

Gerçek veriler yerine algoritmalar tarafından yapay olarak üretilen veri kümeleridir. Veri gizliliği sorunlarını azaltırken model eğitimi ve test süreçlerinde alternatif bir kaynak oluşturur.

Yapay Zeka ve Kütüphane Ajandası

IMPERIAL Workshop on Conscious Futures in Higher Education (London)

İbn Haldun Üniversitesi ve Hamad Bin Khalifa Üniversitesi (HBKU) iş birliğiyle, yükseköğretim kurumlarının üst düzey yöneticilerini, akademisyenleri ve kalite güvence uzmanlarını 3-4 Temmuz 2026 tarihlerinde Imperial College London'da (İngiltere) düzenlenecek iki günlük uluslararası bir çalışmaya davet etmektedir.

Çalıştay; geleceğe hazırlık, yapay zekâ odaklı dönüşüme kurumsal uyum, akademik standartların ve değerlendirme bütünlüğünün korunması, kurumsal yönetim ile üniversite eğitime duyulan kamusal güvenin sürdürülmesi gibi kritik başlıkları ele alacaktır. Yapay zekânın yükseköğretimi yalnızca teknik değil; eğitim felsefesi, müfredat, ölçme-değerlendirme ve kurumsal sorumluluk boyutlarıyla nasıl dönüştürdüğü tartışılacaktır.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

8th International Conference on Smart Applications, Communications and Networking

Yapay Zekâ, Makine Öğrenmesi ve Büyük Veri analitiği alanlarında güncel araştırmalar. Konferansın özel oturumlarından biri de "Eğitim ve Araştırmada Üretken YZ" başlığını taşıyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

For Smart Connected Life and Business....

Yapay Zeka ve Kütüphane Ajandası

OLC Elevate 2026 Virtual Conference

04-06
AĞUSTOS

Dijital pedagoji, liderlik ve YZ entegrasyonu. 4 Ağustos'taki oturum "Kurumdan Ekosisteme: YZ ile Öğrenme Ortamlarını Yeniden Düşünmek" başlığını taşıırken, 6 Ağustos'taki oturum "İnovasyonu Köprülemek: Dijital Öğrenme ve YZ Entegrasyonu ile Eğitimi Dönüştürmek" üzerine odaklanıyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

AIDA AICET 2026 - AI Cutting-Edge Trends Summer Symposium and School

24-28
AĞUSTOS

2024 yılında ilki düzenlenen Ulusal Yapay Zekâ Buluşması'nın ardından, bu yıl 15-16 Ekim 2026 tarihlerinde Kapadokya Üniversitesi Ürgüp Fabrika Yerleşkesinde üçüncü kez bir araya gelinecek. Bilim insanları, girişimciler, öğrenciler ve sektör temsilcileri; yapay zekâ alanındaki güncel gelişmeleri paylaşmak, yeni fikirleri tartışmak ve geleceğe dair vizyon oluşturmak için buluşuyor.

[Detaylı bilgi için tıklayınız.](#)

BULMACA

Yapay Zeka mı
Organik Zeka mı?

1. Görsel

2. Görsel

[Çözmek İçin Tıkla](#)

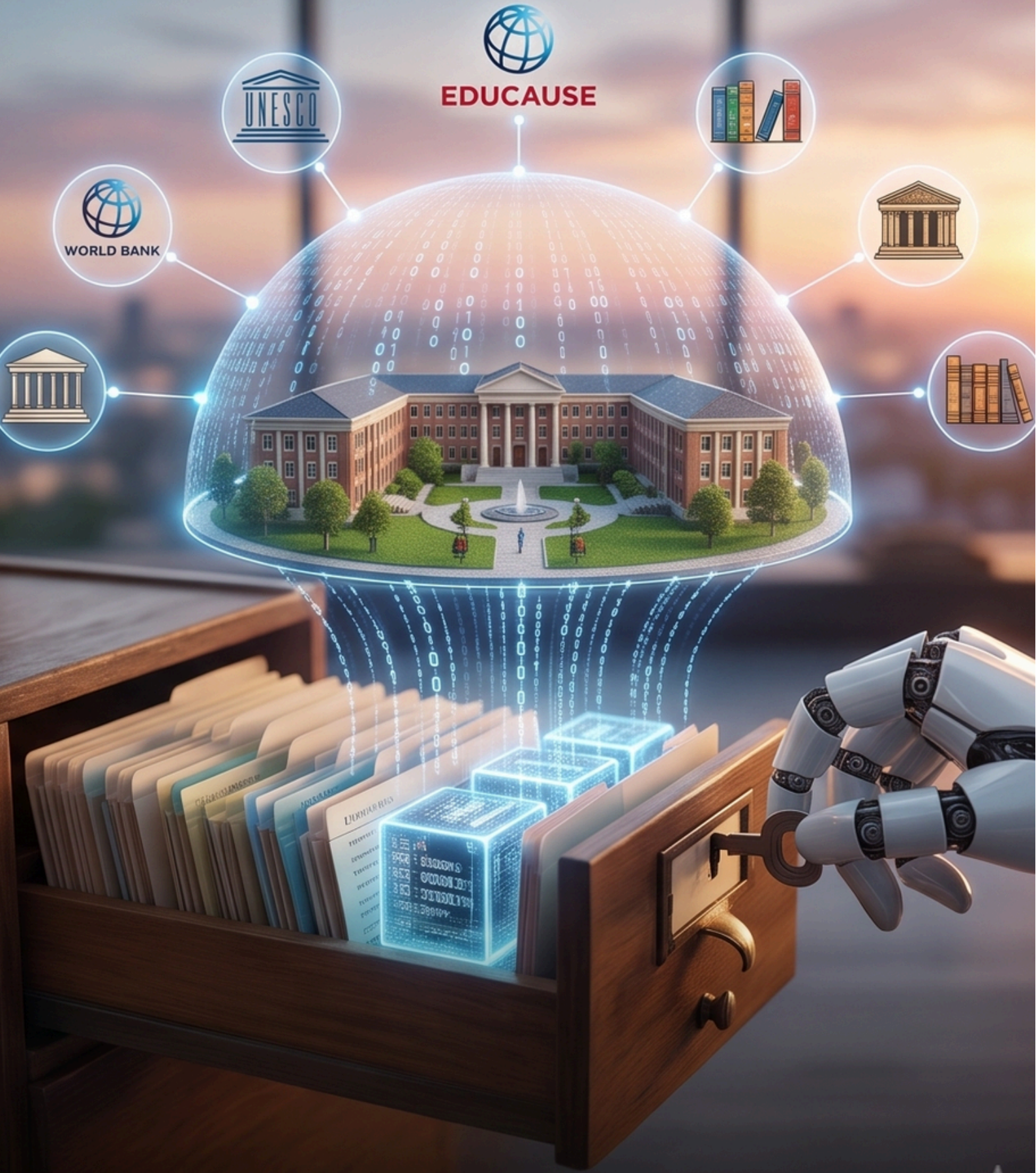

**Okumaya vakit bulamayanlara özel:
Geçtiğimiz sayı şimdi podcast
olarak sizlerle**

NotebookLM

ANKOS YZ Bülteni

Keyifli okumalar dileriz!